EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

15. mai 2008*

Kohtuasjas C-276/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Corte d'appello di Firenze (Itaalia) 18. mai 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. juunil 2007, menetluses

**Nancy Delay**

*versus*

**Università degli studi di Firenze,**

**Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),**

**Itaalia Vabariik,**

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja esimees U. Lõhmus, kohtunikud J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja) ja A. Arabadjiev,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. märtsi 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— N. Delay, esindaja: *avvocato* L. Picotti,

— Università degli studi di Firenze, esindajad: *avvocatessa* R. de Angelis ja *avvocatessa* S. de Felice,

— Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), esindajad: *avvocato* L. Maritato, *avvocato* A. Coretti ja *avvocato* F. Correra,

— Itaalia Vabariik, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Traversa ja L. Pignataro,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artikli 39 tõlgendamist.

2 Käesolev taotlus esitati N. Delay ning Università degli studi di Firenze, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) ja Itaalia Vabariigi vahelises kohtuvaidluses õiguste tunnustamise üle, mis N. Delay oli vahetuslektorina töötades omandanud.

## Õiguslik raamistik

*Siseriiklik õigus*

3 Itaalia õiguskorras eksisteerib spetsiaalne võõrkeelt emakeelena rääkivate õpetajate kategooria, keda tavaliselt nimetatakse „vahetuslektoriteks" ja kellele kohaldatakse Belgia Kuningriigi ja Itaalia Vabariigi vahel sõlmitud kultuurilepinguid ning 24. veebruari 1967. aasta seadust nr 62 (*Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*", nr 65, 13.3.1967; edaspidi „seadus nr 62/1967").

4 Seaduse nr 67/1967 artikkel 24 sätestab:

„1. Erandina 18. märtsi 1958. aasta seaduse nr 349 artikli 13 viimases lõigus koosseisuliste lektorite kohta sätestatust, võib vastavalt nõuetekohaselt ratifitseeritud kultuurilepingule võtta tööle välisriigi kodanikke üheks õppeaastaks pikendamise võimalusega.

2. Töölevõtmise kinnitab rektor oma otsusega pärast teaduskonnaga ja kooliga nõupidamist vastava eriala õppetooli professori ettepanekul, kes valib lektori päritoluriigi pädevate asutuste koostatud nimekirjast, kuhu on kantud kolm isikut.

3. Tavaliselt nõutavate dokumentide asemel väljastavad pädevad diplomaatilised esindused õiendi, mis tõendab, et väljavalitud isik vastab kõikidele päritoluriigis lektorina töötamiseks vajalikele tingimustele ja omab nõutud diplomit.

4. Lisaks koosseisuliste lektorite ametikohtadele võib eelnevates lõigetes sätestatud korras ja nõuetekohaselt ratifitseeritud kultuurilepingute kohaselt võtta välisriigi kodanikke tööle ka keele ja kirjanduse ning võõrkeele erakorralise lektori ametikohale. Selliseks töölevõtmiseks on vajalik haridusministri luba.

[…]”.

5 Vabariigi Presidendi 11. juuli 1980. aasta dekreedi nr 382 (*GURI* nr 20 regulaarne lisa, 31.7.1980) artikkel 28 sätestab:

„Rektor võib […] määratud finantseeringute piires asjassepuutuva teaduskonna põhjendatud ettepanekul ja keelekursustel osalevate üliõpilaste tegelikest vajadustest lähtudes sõlmida vajadusel spetsiaalseid rahvusvahelisi lepinguid arvestamata eraõiguslikud lepingud võõrkeelt emakeelena rääkivate lektoritega, kellel on teaduskonna poolt tunnustatud ja kontrollitud pädevus ja kelle piirarvuks on üks lektor 150 tegelikult kursusel osaleva üliõpilase kohta. […]

Eelmises lõigus sätestatud lepingu kestus ei või ületada õppeaastat, milles lepingus kokku lepiti, ning lepingut võib igal aastal pikendada maksimaalse kogukestusega viieks aastaks. […]”

6 Pärast 30. mail 1989 kohtuasjas 33/88: Allué ja Coonan (EKL 1989, lk 1591) ja 2. augustil 1993 liidetud kohtuasjades C-259/91, C-331/91 ja C-332/91: Allué jt (EKL 1993, lk I-4309) tehtud otsuseid võttis Itaalia Vabariik vastu 21. aprilli 1995. aasta dekreetseaduse nr 120, mida on muudetud 21. juuni 1995. aasta seadusega nr 236 (*GURI* nr 143, 21.6.1995, lk 9; edaspidi „seadus nr 236/95”) ja mille eesmärk oli võõrkeele õpetamise reform Itaalia ülikoolides.

7 Seadus nr 236/95 nägi ette järgmised neli olulisemat sätet:

— võõrkeelt emakeelena rääkivate lektorite ametikoht, mis kehtestati Vabariigi Presidendi 11. juuli 1980. aasta dekreedi nr 382 artikliga 28, kaotatakse ja asendatakse „keelevaldkonna töötajate ja emakeele spetsialisti” ametikohaga (edaspidi „keelevaldkonna töötajad”);

— ülikoolid võtavad keelevaldkonna töötajad tööle eraõigusliku töölepingu alusel (mitte enam füüsilisest isikust ettevõtjaga sõlmitava lepingu alusel), mis sõlmitakse tavaliselt tähtajatuna või erandlikel juhtudel ajutiste vajaduste rahuldamiseks tähtajalisena;

— keelevaldkonna töötajad võetakse tööle avaliku valikumenetluse alusel, mille läbiviimise korra määravad ülikoolid kindlaks vastavalt ülikoolis kehtestatud eeskirjadele;

— isikud, kellega on sõlmitud võõrkeelt emakeelena rääkiva lektori leping, ning isikud, kelle leping on lõppenud ja kelle lepingu pikendamata jätmise põhjuseks ei ole isiku sobimatus või ametikoha kaotamine, omavad tööle saamisel eelisõigust ja säilitavad seaduse nr 236/95 artikli 4 kolmanda lõigu alusel varasema töösuhtega omandatud õigused.

8 14. jaanuari 2004. aasta dekreetseaduse nr 2, mis käsitleb kiireloomulisi meetmeid teatavate ülikoolide keelevaldkonna töötajate majanduslike tingimuste ja samaväärsete kvalifikatsioonide kohta (*GURI* nr 11, 15.1.2004, lk 4), artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Kooskõlas Euroopa Kohtu [26. juuni 2001. aasta otsusega kohtuasjas C-212/99: komisjon *vs.* Itaalia (EKL 2001, lk I-4923)] tagatakse Basilicata, Milano, Palermo, Pisa ja Rooma „La Sapienza" ülikoolide ning Napoli Orientalistika Ülikool-Instituudi keelevaldkonna töötajatele ehk endistele võõrkeele lektoritele […] proportsionaalselt

töötatud tundide arvuga ja lähtudes täistööajast, milleks on 500 tundi aastas, algsest töölevõtmise kuupäevast alates samasugused majanduslikud tingimused nagu ajutistele teadustöötajatele, kui ei ole ette nähtud soodsamaid tingimusi; […]”

9 Tähtajalisi lepinguid reguleeriva 18. aprilli 1962. aasta seaduse nr 230 (*GURI* nr 125, 17.5.1962; edaspidi „seadus nr 230/62”), mida kohaldatakse kõikidele riigi kodanikest töötajatele, kelle töösuhe on reguleeritud eraõigusliku lepinguga, artikkel 2 sätestab, et „kui pärast esialgu määratud või hiljem pikendatud töölepingu lõppemise tähtaega töösuhet jätkatakse, loetakse tööleping töötaja algsest töölevõtmise kuupäevast alates tähtajatuks”.

10 Eelotsusetaotlusest nähtub, et vahetuslektorite kategooriat ei ole kaotatud.

**Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus**

11 Belgia kodanik N. Delay töötas 1. novembrist 1986 kuni 31. oktoobrini 1994 Università degli studi di Firenzes vahetuslektorina järjestikku pikendatud tähtajaliste lepingute alusel. Esmalt osales N. Delay Brüsseli rahvusvaheliste suhete sekretariaadi korraldatud prantsuse keele ja kirjanduse lektorite konkursil. Pärast konkursi läbimist saadeti tema elulookirjeldus koos teiste konkursi läbinud isikute nimedega eelnimetatud ülikoolile vahetuslektori väljavalimiseks.

12 N. Delay leping jäeti 31. oktoobril 1994 pikendamata ja tema nime ei olnud enam nimekirjas, mille Belgia asutused olid Università degli studi di Firenzele edastanud.

13 Pärast kahekuulist pausi kutsealases töös sõlmis N. Delay 28. detsembril 1994 sama ülikooliga tähtajatu töölepingu seaduse nr 236/95 alusel, mida kohaldatakse keelevaldkonna töötajatele alates 1. jaanuarist 1994.

14 Vaatamata asjaolule, et N. Delay tööülesanded olid jäänud samaks, oli tema töötasu uute eeskirjade kohaselt väiksem kui varasem töötasu. Kuna N. Delay ei jõudnud Università degli studi di Firenzega kokkuleppele, esitas ta 21. juulil 2003 Tribunale di Firenzele hagi, milles nõudis muu hulgas, et tema leping tunnistataks alates 1. novembrist 1986, st Università degli studi di Firenzega sõlmitud töösuhte algusest peale tähtajatuks lepinguks. N. Delay taotles sisuliselt seda, et talle kohaldataks 14. jaanuari 2004. aasta dekreetseaduses nr 2 sätestatud eeskirju, mis käsitlevad endiste võõrkeelt emakeelena rääkivate lektorite omandatud õiguste tunnustamist.

15 Tribunale di Firenze jättis tema taotluse rahuldamata, leides eelkõige, et vahetuslektorid on täiesti eraldiseisev kategooria võrreldes võõrkeelt emakeelena rääkivate lektoritega, kelle suhtes kehtivad jätkuvalt erieeskirjad.

16 N. Delay kaebas selle kohtuotsuse peale edasi Corte d'appello di Firenzele, kes olles leidnud, et kuna ei ole selge, kas Euroopa Kohtu 18. juuli 2006. aasta otsuses

kohtuasjas C-119/04: komisjon *vs.* Itaalia (EKL 2006, lk I-6885) kehtestatud põhimõtteid on vahetuslektorite osas järgitud, otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [EÜ] artiklit 39 ja teiseseid õigusakte (eriti [eespool viidatud] 26. juuni 2001. aasta kohtuotsusest [komisjon *vs.* Itaalia] ja 18. juuli 2006. aasta kohtuotsusest [komisjon *vs.* Itaalia] tulenevaid tõlgendusi) võib mõista nii, et varem (seaduse nr 62/1967 kohaselt) tähtajalise lepingu alusel töötavatele „vahetuslektoritele" kohaldatavad eeskirjad, mis ei taga neile sellise lepingu tähtajatu lepinguga asendamise korral nende algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud kõigi õiguste säilimist mitte üksnes palgatõusu, vaid ka nende tööstaaži ja tööandja poolt tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete osas, on õiguspärased?"

**Eelotsuse küsimus**

17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib antud küsimusega sisuliselt teada, kas EÜ artikli 39 lõikega 2 on vastuolus see, kui vahetuslektori tähtajalise töölepingu keelevaldkonna töötaja tähtajatu töölepinguga asendamisel keeldutakse põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleva isiku algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õiguste tunnustamisest palga, tööstaaži ja tööandja poolt tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete osas.

18 Tuleb meenutada, et EÜ artikli 39 lõike 2 kohaselt nõuab töötajate vaba liikumine igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.

19 Võrdse kohtlemise põhimõte, mis on EÜ artiklis 39 konkreetsemalt sätestatud, nõuab, et sarnaseid olukordi ei koheldaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei koheldaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (vt eelkõige 3. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-303/05: Advocaten voor de Wereld, EKL 2007, lk I-3633, punkt 56).

20 N. Delay suhtes diskrimineeriva kohtlemise tuvastamiseks tuleb seega kontrollida, kas põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleva riigi kodanikust töötaja puhul oleks tema algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õigusi tunnustatud.

21 Peab märkima, et kui eraõiguslikus töösuhtes oleva riigi kodanikust töötaja tähtajaline tööleping muudetakse seaduse nr 230/62 alusel tähtajatuks töölepinguks, tagatakse kõik tema algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õigused. See puudutab mitte ainult palgatõusu, vaid ka tööstaaži ja tööandja poolt tehtavaid sotsiaalkindlustusmakseid.

22 Nagu Euroopa Kohus on varem leidnud, tuleb seadust nr 230/62 võtta lähtealusena kontrollimaks, kas endistele võõrkeelt emakeelena rääkivatele lektoritele, nüüd keelevaldkonna töötajatele kohaldatavad eeskirjad on analoogsed riigi kodanikest töötajatele kohaldatavate üldeeskirjadega või näevad neile vastupidi ette madalama kaitsetaseme (eespool viidatud 26. juuni 2001. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, punkt 25).

23 Kui riigi kodanikest töötajatel on seaduse nr 230/62 alusel õigus palgatõusu, tööstaaži ja tööandja poolt tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete osas teenistuskäigu ennistamisele algsest töölevõtmise kuupäevast alates, siis peab ka endistel võõrkeelt emakeelena rääkivatel lektoritel, nüüd keelevaldkonna töötajatel olema sarnane õigus ennistamisele algsest töölevõtmise kuupäevast alates (eespool viidatud 26. juuni 2001. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Itaalia, punkt 30).

24 Peab siiski meenutama, et seaduse nr 230/62 riigi kodanikest töötajatele kohaldamise eelduseks on tööandja ja töötaja vahelise töösuhte jätkumine.

25 Euroopa Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et N. Delay vahetuslektori tööleping lõppes 31. oktoobril 1994 ning et keelevaldkonna töötaja leping sõlmiti temaga alles kaks kuud hiljem, 28. detsembril 1994.

26 Üksnes siseriiklik kohus on pädev asjaolusid hindama ja siseriiklikke õigusnorme tõlgendama tuvastamaks, kas tööülesanded, mida N. Delay täidab Università degli studi di Firenzes keelevaldkonna töötajana, on jätkuks tööülesannetele, mida ta täitis kõnealuses ülikoolis vahetuslektorina.

27 Siseriiklik kohus peab vastava hinnangu andmisel kontrollima esiteks, kas vahetuslektorite ja keelevaldkonna töötajate kutsealase tegevuse funktsionaalne sisu on eelkõige võõrkeele kursuste pedagoogiliste kriteeriumide ja üliõpilaste teadmiste hindamise

osas sama, ning teiseks, kas mõlemad tööülesannete rühmad vastavad Itaalia ülikoolide õppevajadustele.

28 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et N. Delay töötamine keelevaldkonna töötajana on jätkuks vahetuslektori ametikohal töötamisele hoolimata asjaolust, et tema töösuhe tööandjaga oli ajutiselt katkestatud, tuleb välja selgitada, kas sarnases olukorras oleva riigi kodanikust töötaja puhul oleks seaduse nr 230/62 alusel tunnustatud tema algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õigusi.

29 Konkreetsemalt töösuhte katkestamise tagajärgede osas tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus leidis eespool viidatud 26. juuni 2001. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Itaalia punktis 28, et mitte õigusaktide vormil, vaid üksnes sisul põhineva analüüsi alusel on võimalik tuvastada, kas nende õigusaktide tegelik kohaldamine erinevatele töötajate kategooriatele, kes on õiguslikult sarnases situatsioonis, toob kaasa olukorra, mis on kooskõlas kodakondsusel põhineva mittediskrimineerimise aluspõhimõttega, või sellele põhimõttele mittevastava olukorra.

30 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et EÜ artikli 39 lõikega 2 on vastuolus see, kui vahetuslektori tähtajalise töölepingu keelevaldkonna töötaja tähtajatu töölepinguga asendamisel keeldutakse põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleva isiku algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õiguste tunnustamisest palga, tööstaaži ja tööandja poolt tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete osas, samas kui riigi kodanikust töötaja õigusi oleks sarnases olukorras tunnustatud. Siseriiklik kohus peab kontrollima, kas sellise juhtumiga on tegemist ka põhikohtuasjas.

## Kohtukulud

31 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

**EÜ artikli 39 lõikega 2 on vastuolus see, kui vahetuslektori tähtajalise töölepingu keelevaldkonna töötaja ja emakeele spetsialisti tähtajatu töölepinguga asendamisel keeldutakse põhikohtuasja hagejaga sarnases olukorras oleva isiku algsest töölevõtmise kuupäevast alates omandatud õiguste tunnustamisest palga, tööstaaži ja tööandja poolt tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete osas, samas kui riigi kodanikust töötaja õigusi oleks sarnases olukorras tunnustatud. Siseriiklik kohus peab kontrollima, kas sellise juhtumiga on tegemist ka põhikohtuasjas.**

Allkirjad